

Om de Liefde Gods

Eerste brief aan de Korintiërs

Wie ooit op een huwelijk is geweest, of een romantische film heeft gezien waar een trouwerij in voorkomt, heeft vast al opgemerkt dat vaak hetzelfde Bijbelfragment wordt gebruikt. “*Als ik de liefde niet heb, ben ik niets. De liefde is geduldig en vriendelijk. De liefde kent geen afgunst, schept niet op en vindt zichzelf niet belangrijk. Zij is niet grof of egoïstisch. Zij is niet verbitterd, maar vergevingsgezind. Zij is niet blij om onrecht, maar vindt vreugde in de waarheid. Alles verdraagt zij, alles gelooft zij, alles hoopt zij, alles verduurt zij. De liefde vergaat nooit.*” Dit fragment komt uit de eerste brief aan de Korintiërs, en komt daar vlak na de vergelijking met het lichaam (wat we in de tweede lezing van vorige zondag hebben gehoord).

De context van het huwelijk haalt deze woorden echter uit hun juiste context. De brieven van Paulus hadden immers niet de bedoeling om de mensen iets te leren over de romantische liefde, maar waren gericht aan de Christelijke gemeenschappen die enkele jaren tevoren pas waren ontstaan en die in de grote steden, vaak onder moeilijke omstandigheden, probeerden te groeien en te bloeien. Korinthe was een knooppunt van diverse belangrijke handelswegen, en bood aan haar inwoners vele financiële en andere verlokkingen. Geduld, vriendelijkheid, waarheid en vergevingsgezindheid moesten de baan ruimen voor geld en succes – wat we ook vandaag in onze grootsteden, met hun onpersoonlijke en jachtige karakter, kunnen vaststellen – en dit was Paulus een doorn in het oog.

Gemeenschapsgevoel

Jezus’ boodschap van Liefde wordt vaak kort samengevat als: “Wees goed voor de andere, en behandel hen zoals je zelf ook behandeld wil worden.” Dit is geen zware opgave als het gaat om iemand van wie je sowieso al veel houdt, en vaak zie je ook dat dit dan wederzijds is. Maar waar wij liefde gewoonlijk zien als een band tussen twee individuen, gaat het hier om de manier waarop mensen binnen een gemeenschap met elkaar moeten omgaan.

Hier wil ik kort ingaan op een (mogelijk) gevaar met wat wij tegenwoordig “georganiseerde religie” noemen. Het is immers eigen aan de menselijke natuur om zich op te delen in groepen, en zich vervolgens te vereenzelvigen met (de andere leden binnen) de groep. Denk maar aan het clubleven, voetbalsupporters, politieke partijen etc. Dat is overigens niet exclusief iets van mensen; ook dieren verzamelen zich in groepen, bakenen hun territorium af, en verdedigen zich tegen indringers om zich te verzekeren van hun soms schaarse bestaansmiddelen. Maar wat wij altijd gezien hebben – en de huidige samenleving, met haar trend om steeds meer te polariseren, is hierop geen uitzondering – is dat dit leidt tot het soort “wij/zij”-denken dat geregeld uitmondt in (gewapend) conflict. Wanneer dit hokjesdenken ook nog eens wordt onderbouwd door een Heilige Schrift, of zagezegd wordt opgelegd en goedgekeurd door een Opperwezen, is er zelfs een morele basis om het te hebben over “gelovigen en ongelovigen”, ofwel “goeie en slechte mensen”. Dit ondersteunt en versterkt de idee van het Eigen Grote Gelijk, van de eigen deugd, en dus van de slechtheid van de ander – wat op zijn beurt elke vijandige actie die tegen de ander gericht is, rechtvaardigt. Eenzelfde mechanisme stellen we trouwens vast in oorlogen die zich baseren op een moraliteit (de zogenaamde “War On Terror”, om maar één voorbeeld te noemen) en die met een haast religieus vuur worden verantwoord en gerealiseerd. Religieuze vrijheid is dan ook een waardevol begrip, maar mag ons nooit tegenhouden om kritisch te blijven kijken naar alles wat in naam van een religie wordt gezegd en gedaan.

Evangelie (Lucas 4, 21–30)

Maar de échte uitdaging die het dertiende hoofdstuk in deze brief stelt – aan de Korintiërs, maar evengoed aan ons – is om diezelfde liefde, geduld, vergevingsgezindheid uit te dragen aan álle mensen, ook buiten onze eigen gemeenschap. In die zin is het net onze Christelijke plicht om géén onderscheid te maken tussen Christenen en niet-Christenen, en iedereen met dezelfde genegenheid en warmte te benaderen.

Deze boodschap lezen we ook in het Evangelie van komende zondag. Wanneer Jezus spreekt in de tempel van Nazareth, hebben de inwoners van de stad al gehoord over de wonderen die Hij in Kafarnaüm heeft verricht. Zij willen Jezus in hun midden houden, zodat zij ten volle van Zijn wonderdaden kunnen profiteren – als een soort “*Rent-A-Miracle*”, zeg maar. Meteen gaat Jezus hiertegen in door de voorbeelden van Elia en Elisa te geven, twee profeten die mensen hebben genezen die net niet tot hun eigen gemeenschap behoorden. Met deze voorbeelden laat Jezus aan de Nazareeërs weten hoe Hij denkt over hun egoïstische houding. Hun boze reactie verradt de gevoelige snaar die Hij daarmee duidelijk geraakt heeft.

Ubi caritas et amor

Het is niet gemakkelijk om altijd geduld te hebben en te “vergeven aan onze schuldenaren” (om het eens met de woorden uit het Onze Vader te zeggen). Het is een zeer sterke dam die jarenlang alle golven, en zelfs stormen, kan blijven trotseren zonder in te storten. En, zoals hierboven al opgemerkt, hoe meer verschillen er zijn, hoe meer mogelijkheden dat er een conflict ontstaat.

Maar dan is het steeds belangrijk om voor ogen te houden dat dit niet enkel aan de ander ligt. Immers, anderen kunnen maar evenveel van mij verschillen als ik van hen ... wat betekent dat zij soms ook geduld met mij moeten hebben. Om Lucas 6, 41 te citeren: “Waarom kijk je naar de splinter in het oog van de ander, terwijl je blind blijft voor de balk in je eigen oog?” Liefde voor de ander begint met onze eigen slechtheid en tekorten te erkennen, en onszelf voor onze fouten te vergeven – zonder deze daarom te vergeten of te vergoelijken.

Want in de Liefde draait het niet om onszelf. De Liefde stelt steeds (de noden van) de Ander centraal. En hierin zit het wondere van de Liefde: doordat we onszelf niet langer centraal stellen, maar leven voor de mensen om ons heen, dan pas worden we zelf betere en gelukkigere mensen. Wie immers altijd enkel naar zichzelf kijkt, zal het steeds moeten stellen met wat hij al heeft, kan niet delen in de rijkdom die de Ander te bieden heeft, en zal dus nooit een rijker mens worden.

(Robert Michel)